

אקדמות מיליון: גיליון י"ב

ימים של מאבק אלים שבהם דמנו נשפך כמים, אינם ימי חסד לעיון האינטלקטואלי. לא קל לעסוק בעניינים שברומו של עולם כשהקיום הפיזי נמצא בסכנה. ואולם, ההיסטוריה מלמדת שתקופות קשות גם יודעות להוליד מחשבה מקורית והסתכלות ארוכת-טווח. להוותנו, המשבר יודע גם להיות זרז לפריחה מחשבתית וליצירה. גיליון זה יוצא לאור בשעות קשות, ואנו מבקשים באמצעותו לעודד במשהו את הרוח ואת התקווה.

הגיליון החדש עשיר במאמרים העוסקים בסוגיות מעולם בית המדרש ושל המחשבה הדתית. השאיפה להרחבת השיח ההלכתי באה לידי ביטוי במאמרו של הרב יובל שרלו, התר אחר מקורות פנים-יהודיים שיכלול לתת השראה למגמות של התחדשות ההלכה. במאמרו מבקש הרב שרלו לשחזר את עולם ההלכה הנבואית, עולם שנגנז אך הציב ציונים. לאחר תהליך העיצוב המשפטי של ההלכה אפשר וצריך, לדעתו, לדלות מההלכה הנבואית כלים להתמודדות עם אתגרי השעה, כגון רגישות לפרט ועיצוב החיים המדיניים.

ניסיון להציע סינתזה של ערכים דתיים עם ערכים חילוניים עושה ד"ר משה מאיר. במאמרו הוא מנתח ומשווה כמה סוגיות יסודיות לאור תפיסות דתיות טהורות ותפיסות חילוניות טהורות. הניתוח מלמד על תרומה ייחודית של כל אחת מן המערכות, ועל אפשרות של יניקה הדדית שעשויה להוליד מערכת חדשה, מורכבת ועשירה שתהווה בסיס לתרבות משותפת.

הרב חיים נבון מנתח את גישתו הייחודית של הרב י"ד סולובייצ'יק ליחס שבין התורה והטבע וממקם את הגותו בהגות היהודית בת זמננו. פרופ' חמוטל בר-יוסף קוראת למחפשי ההתחדשות הדתית בדורנו לשוב ולעיין בספרות ההשכלה היהודית, ששאלה שאלות דומות לאלה שנשאלות היום בציבור הדתי. אריה ברץ בוחן את הקיום היהודי באמצעות כלים של הפילוסופיה של המדע, והוא מצביע על כיווני התפתחות שלדעתו על המחשבה הדתית והחברתית בישראל לצעוד אליהם.

פרופ' גארי אנדרסון מראה כיצד למרות הרתיעה המקראית מפני ייצוג מוחשי של האלוהות, התיאור המפורט של מבנה המשכן, מאפשר למאמין "להתהלך" במרחב הארכיטקטוני של בית האלוהים, "לראות" את האל ולחוות את החוויה הרוחנית של דבקות בו.

בגיליון זה שבנו וייחדנו מקום נרחב לעיון התלמודי, המהווה את ליבו של בית המדרש. פרופ' שלום

רוזנברג מוסיף נדבך למחקריו הקודמים בסוגיות שפה ופרשנות.
במאמר רחב-יריעה הוא פורש את גלגולי ההבנה התנאית
והאמוראית של מושג הטעות. הוא מנתח את הגישות השונות ואת היסודות הרעיוניים שלהן ועומד על
תפיסת השפה של חז"ל.

הרב יהודה ברנדס מבאר את היחס שבין הבנת טעם מצוות נר שבת לבין פרטיה ההלכתיים, ומציע
היבטים שונים של משמעות הנגזרים מן הגדרים ההלכתיים של המצווה. המאמר החותם את החלק
התלמודי, של יהורם לשם, מתחקה אחר ההלכה שנלמדה מהפסוק "כי תבוא בכרם רעך" ומוצא במשא-
ומתן ההלכתי, שורשים קדומים, חסידיים, כיתתיים ופרושים.

הגיליון חותם בשני מאמרי ביקורת ספרים. עפר קוטנר עומד על הפער שבין השיח האקדמי לבין השיח
הציבורי, כפי שהוא בא לידי ביטוי בפולמוס על האמת ההיסטורית במקרא. מיכל ווזנר מראה עד כמה
מוגבלת היא היכולת לתפוס ולהבין את תרבותו של ה"אחר", מבלי להבינה בכליה-שלה.

גיליון זה כקודמיו מעיד על הפוטנציאל הגלום ביושבי בתי המדרש שראשם נתון גם לעיון האקדמי וגם
לשאלות החברה והשעה. אנו שבים ומזמינים את קוראנו להענות לאתגר ולהרחיב את העיסוק במחשבה
היהודית.

העורכים